

V urbárskom lese hospodária urbárnici

Hospodáriť v urbáre samostatne rozhodli členovia výboru na zasadnutí dňa 12.9. 2019. Výbor v zložení Ing. Milan Kubinec, Stanislav Čársky, Otília Uhrová, Emília Kondllová, Blažej Veselý, Jozef Valachovič, Ing. Marián Hrušecký a Mária Bobčíková rozhodol vypovedať št. lesom zmluvu o prenájme urbáru č. 93/01/Nn./2018 k 1. 1. 2020. Toto rozhodnutie podporil i Ing. Jan Hrušecký, ktorý sa zasadnutia zúčastnil.

Aby sa tento krok mohol realizovať, bolo potrebné okrem administratívnych krokov zabezpečiť odborného lesného hospodára, lesníka a pracovnú skupinu, ktorá bude vykonávať práce spojené s obhospodarovaním lesa. To sa výboru podarilo a funkciu odborného lesného hospodára prisľúbil vykonávať Ing. Ján Hrušecký, funkciu lesník Zdeno Bayer a pracovnú skupinu povedie Lukáš Miško.

Krok prevzatia urbáru muselo schváliť i mimoriadne valné zhromaždenie, ktoré sa uskutočnilo dňa 29. 10. 2019 v Dome kultúry v Gbeloch. Zhromaždenia sa zúčastnilo 64 známych podielnikov a splnomocnených podielnikov s výmerou 90,17 HA, čo predstavovalo 60 % účastníkov známych podielnikov a tým bolo valné zhromaždenie uznášania schopné. Valné zhromaždenie jednohlasne schválilo okrem komisií i výpoveď zmluvy s Lesmi SR o nájme lesných pozemkov č. 93/01/Nn./2018 k 1.1. 2020.

Ďalej sa uznieslo, že vlastníci spoločnej nehnuteľnosti dávajú svoj podiel do užívania Pozemkovému spoločenstvu urbárskej spoločnosti Ostrý vrch so sídlom Švermova 116. Uložilo predsedovi Ing. Milanovi Kubincovi prejednať výpoveď s vedením ŠL. Po niekoľkých jednaniach LS Holíč a OZ Šaštín bol dňa 6.12. 2019 vypracovaný protokol o priebehu hraníc a ich fyzického odovzdania k vydávaným nehnuteľnostiam obhospodarovateľovi urbárskej spoločnosti Ostrý vrch Gbely. Odovzdávania sa zúčastnili za urbár Ing. Milan Kubinec – predseda, Stanislav Čársky – tajomník, Ing. Ján Hrušecký OLH – poz. Spol., Za LS Holíč – Ing. Kašák, ved. LS, Miroslav Mihály– vedúci LO Piesky a za OLZ Šaštín Ing. M. Holický. Zároveň dňa 12.2.2020 bola odovzdaná agenda OLH súvisiaca s odbornou správou ktorú prevzal Ing. Ján Hrušecký.

Niekoľko údajov o lesných pozemkoch v katastri Mesta Gbely súvisiacich s vlastníctvom: v katastri sa nachádzajú lesy podliehajúce štátu – štátne lesy, ktoré obhospodaruje v súčasnej dobe lesný závod Karpatia. Ďalej sú to súkromné lesy – sedliacke, ktoré zo zákona tiež obhospodaruje OZ Karpatia. Zisk s výnosom z týchto lesov je v depozite ŠL. Vlastníci parciel po doložení listu vlastníctva si môžu uplatniť nájomné. Jedná sa o lesy v lokalite Dúbrava-Lapač, Líščia búda, Farské, Konopiská a Podháj. Ďalej sú to lesy súkromné, ktoré získali vlastníci na základe listov vlastníctva a geometrických plánov a boli im vydané ŠL z nútenej správy (J.Valachovič, R.Komáček)

Urbárske lesy vlastní majitelia podielov a od roku 2020 v nich hospodária samostatne. Samotný urbársky les vznikol tak, že panovníci, aby chránili svoj majetok pred krádežami a zabezpečili obyvateľom možnosť kúrenia hlavne v zimnom období, vyčlenili časť svojich lesov do spoločného vlastníctva obyvateľom. Toto spoločenstvo riadil výbor a pokiaľ si ja pamätám, predsedom bol nejaký pán Jaštira, ktorý býval na hradskej – Naftárskej ulici. Hospodáril sa v nich výmladkovým spôsobom tak, že výmera urbáru bola rozdelená na určité parcely, ktoré sa striedavo po určitom čase opakovane rúbali. Ťažilo sa len palivové drevo. Moja pamäť siaha do rokov 1951 – 1958 kedy si pamätám, že stromy na výrub označoval lesník – Mišičák tak, že stromy na výrub označil sekerou – odlúpnutím kôry a písal nejaké čísla – ktoré určovali do ktorej hromady budú ukladané. Takto pripravené hromady boli očíslované a po skončení ťažby sa urbárnici zišli obyčajne u Vendy (krčma) kde si losovali, ktorá hromada bude koho. Toto anonymné číslovanie zabezpečovalo, že

každý urbárnik sa snažil poctivo ukladať hromady nakoľko nevedel, ktorá hromada bude jeho. Tohto výrubu som sa zúčastnil i ja s otcom, ktorý mi cez prestávku požičal sekeru a ja som napodobňoval označovanie stromov na výrub. Keď sa lesník – Mišičák vrátil na pracovisko, tak sa čudoval ako mohol označiť stromy, ktoré mali zostať nevyrúbané. A samozrejme ich nedovolil vyrúbať. Výmladkový spôsob hospodárenia spočíval v tom, že vyrastené stromy z ponechaných pňov – 2-3 kusy sa prerúbali a na pni zostali rásť 1-2 staršie stromy ktoré rástli až do opakovaného výrubu ktorý sa vykonal po 5-10 rokoch. Podľa dostupných údajov bolo do roku 1958 vlastníkov 463 podielov s výmerou 307 HA 22 A a 49 m².

Urbár bol rozdelený na 189 podielov, pričom 1 podiel mal výmeru 1 HA 62 A 56 m². Podielu (20,32 áru – 1 HA, 01 A, 60 m².), podiely sa nazývali achtely.

Hospodárenie v urbáre sa menilo podľa zmien v spoločenskom dianí – kolektivizácia, znárodňovanie a podobne.

Do roku 1958 hospodárili majitelia podielov podľa predom spomínaných údajov.

V roku 1958 zákonom SNR 2/1958 Zb. bola urbárska spoločnosť zrušená a les bol odovzdaný do obhospodarovania štátnym lesom v Pezinku, Lesnému závodu Šaštíň-Stráže, odovzdania sa zúčastnili za ONV Skalica – Ing. Šagala (neskôr v r. 1963 – 73 môj spolupracovník), predseda MNV Vendelín Rozboril, tajomník Ondrej Hanzalík, za JRD Gbely Ferdinand Šmida, za Urbárnikov Cyprián Morávek – predseda a členovia výboru Ján Veselý a Viktor Macánek.

Za lesy prevzali urbár Ing. Stodola, Ing. Petrovič a Vendelín Kafka.

Lesy hospodárili v urbári 42 rokov do roku 1990. Počas hospodárenia lesov bola hlavná úloha zmeniť hospodársky spôsob výmladkový na lesy vysokokmenné. Znamenalo to vykonať premeny výmladkov formou holorubov a kľčováním - vidíme to i dnes na zostatých deponiach v porastoch - a vysádzať semenné porasty zo škôlkovaných sadeníc. Na týchto premenách sa aktívne zúčastňoval Ing. Ján Hrušecký, ktorý pracoval na LZ Šaštíň. Hospodáril sa podľa lesného hospodárskeho plánu, ktorý bol vypracovaný na 10-ročné obdobie. V ňom boli údaje pre každý porast, ktorý prikazoval čo treba robiť a popisoval stav toho - ktorého porastu. Takéto plány sa vypracúvajú dodnes, už sa ale volajú Programy starostlivosti o les. Urbársky les má takýto plán vypracovaný na rok 2018-2027.

Nežná revolúcia samozrejme zasiahla lesy a v roku 1990 požiadali občania Gbelov formou petície MLVH o zastavenie prác v urbárskom lese a jeho vydanie občanom – vlastníkom podielov. Dňa 15.11.1991 sa konala v miestnom kine ustanovujúca schôdza spoločnosti bývalých urbárnikov a vlastníkov lesa. Schôdzu viedol Ferdinand Juriga. Na schôdzi bol zvolený prípravný výbor, ktorý začal pracovať na vydaní majetku.

Členmi výboru boli zvolení: Ing. Milan Kubinec – predseda, členovia Michal Kovalovský, Michal Tomeček, Ján Morávek, Štefan Čársky, Anna Kuníková a Otilia Uhrová. Z pôvodného výboru do dnešného dňa sú členovia Ing. Milan Kubinec a Otilia Uhrová – 31 rokov.

Dňa 11.3. 1992 sa konalo valné zhromaždenie US Ostrý vrch v mestskom kine, na ktorom sa zúčastnil i vedúci LS Gbely Štefan Polák. Valné zhromaždenie rozhodlo o vydaní lesa urbárskej spoločnosti. Bolo rozhodnuté, že US dá do prenájmu les ŠL a lesy budú uhrádzať urbárskej spoločnosti nájom podľa výšky tržieb a zisku.

Po rôznych odvolaniach a jednaniach bola dňa 25.11.1992 vykonaná terenná pochôdzka za účelom vyčlenenia hraníc lesa US za prítomnosti vedúceho lesnej správy Gbely Štefana Poláka, vedúceho obvodu Miroslava Mihályho a predsedu US Ing. Milana Kubinca.

Na základe tejto pochôdzky bola vypracovaná dohoda č. 23 o vydaní majetku US – OV – Gbely na obdobie 1.1. 1993 do 31. 12. 1997.

Obdobne boli vypracované dohody o prenájme až do roku 2020, kedy hospodárenie prevzala US do vlastných rúk.

Tabuľka výplat ŠL US podľa jednotlivých rokov

ROK	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ťažba m ²	107	1238	1662	603	-	343	742	528	1403	1070
Nájom €	-	5807	8969	- 89478	- 4791	- 1597	662	2307	17639	10,753
1m ³	-	4,51	5,39	-	-	-	0,39	4,36	12,56	10,05

Z tabuľky nájmu vidieť, že v roku 2008, 2011, 2012, 2013 hospodárili SL so stratou. Nájomné za 1 m³ sa pohybovalo od 12,56€/ m³ po 0,89€/ m³ závislého od druhu ťažby ako i kvality sortimentov a od vykonávania pestovnej činnosti v tom-ktorom roku.

Teraz by som chcel ísť do súčasných pomerov a dianí v urbárskom lese. Z pôvodných 463 vlastníkov v roku 1958 sa počet členov zvýšil na 1529 podielnikov, z čoho je 708 známych vlastníkov, 115 zomrelých podielnikov a 706 neznámych. V neznámych podielnikoch sú uvedené len mená občanov a chýba bydlisko a dátum narodenia. Ich podiel predstavuje výmeru 122 HA čo je 43 % z celkovej výmery urbáru, ktorá činí 307 HA.

Známi vlastníci tvoria výmeru 156 HA, čo činí z celkovej výmery urbáru 51 % . Zomrelí vlastníci predstavujú výmeru 22 HA, čo je 6 % výmery urbáru.

Prečo takto rapídne vzrástol počet urbárikov? Je to podľa mňa jednak dedením u známych vlastníkov, a u neznámych vlastníkov nedôslednou prácou notárov ale i dedičov, ktorí vo vlastnom záujme nekontrolujú majetok, ktorý by mal prejsť po zomrelých na dedičov. Najhoršie na tom je to, že zákon a majetok neznámych vlastníkov zo zákona spravuje Slovenský pozemkový fond a ten môže rozhodnúť v neprospech urbáru, lebo doteraz spravuje 43% plochy urbáru. Z toho vyplýva, že ak nechceme dopustiť, aby o majetku urbárikov rozhodoval fond, treba v maximálnej miere obnoviť dedičské konania. Ďalší problém nastáva pri predaji pôdy developerom, ktorí pri kúpe poľnohospodárskej pôdy skupujú i urbár, čo je ale protizákonné, s takýmto predajom by mal súhlasiť výbor US, ktorý môže dať súhlas na predaj vtedy, ak o kúpu podielu nemá záujem žiadny člen urbáru. Takto sú už nakúpené podiely firmy Agro Holíč, 3,6 HA, Agro Blava, 4,5 HA, pričom maximálne výmery členov sú okolo 1-2 HA. Aby sme zabránili úniku pôdy cudzím vlastníkom, posledné VZ schválilo možnosť nákupu podielov pre US – majetok všetkých členov US, čím zamedzíme vstup rôznych developerov, do majetku US.

Súčasný život v urbári riadi výbor v zložení – Ing. Milan Kubinec – predseda, Stanislav Čársky – tajomník, Otília Uhrová – pokladník, Mgr. Ivana Bolebruchová – ekonóm, Jozef Valachovič – člen výboru, Ing. Marián Hrušecký – člen výboru, Ján Juriga – člen výboru – dozorná rada – Emília Kondllová – predseda, členovia – Mária Bobčíková, Blažej Veselý. Výbor sa schádza podľa potreby minimálne 1x mesačne na každý výbor je pozvaný odborný lesný hospodár Ing. Ján Hrušecký. Každý člen výboru obdržal denník prác, kde eviduje práce pre US. Minimálne 1x mesačne predkladá súpis prác, kde uvádza deň, činnosť, hodinu prípadne km odjazdené autom. Súpis prác kontroluje predseda a pokladníčka. Sadzby za hodinu práce sú schválené valným zhromaždením. Predseda riadi a usmerňuje činnosť výboru. Spolupracuje na cenníku ako i odmeňovaní za vykonanú prácu pracovnej skupiny pána Lukáša Miška, zvoláva zasadnutie výboru.

Tajomník organizuje predaj dreva, zúčastňuje sa na tvorbe cenníka, vykonáva ochrannú službu – zabezpečuje práce a materiál na údržbu ciest. Pokladníčka vypláca odmeny,

podáva hlásenia firme, ktorá robí účtovníctvo pre urbár, Finančný hospodár vystavuje FA za práce, sleduje pohyb účtov v Slov. sporiteľni, eviduje platby za samovýrobu. Predseda dozornej rady kontroluje pohyb v pokladni, vedie zápisnice zo zasadnutí výboru. Ostatní členovia sú podľa potreby určovaní na pomoc pri výdaji hmoty, odoberaní dreva a kontroly v lese.

Odborný lesný hospodár zastupuje štátny orgán – dozor nad plnením predpisu programu starostlivosti o les, vyznačuje ťažbu dreva, kontroluje a eviduje hmotu, ako i kvalitu prebierok a prerezávok. Vedie predpísanú evidenciu pre lesný úrad a zasiela LÚ požadované hlásenia. V súčasnom období sa v urbáre spracúva len suchárová kalamitná hmotu a vykonávajú sa predpísané prebierky a prerezávky.

Pomocný lesník pán Zdeno Bayer riadi a kontroluje dodávateľa prác pána Lukáša Miška. Ďalej vykonáva odoberanie a meranie vyťaženej hmoty, pomáha pri odvoze dreva, vyznačuje prebierky a prerezávky. Vykonáva ochrannú službu, taktiež vedie denník prác – deň, činnosť, hodiny + odjazdené km.

Nedá mi ešte nespomenúť členov US, ktorí pracovali v minulosti vo výbore a na vlastnú žiadosť sa vzdali. Sú to Božena Drgošová – zomrela, Milan Vik, Štefan Kovárik, Štefánia Dudová. Týmto im ďakujem za prácu vo výbore.

Môžem konštatovať, že sa urbáru darí, odkedy sme začali sami hospodáriť, vyplácame urbárnikom podiely a vyzerá to tak, že aj za tento rok vyplatíme už tretíkrát – pravdepodobne 100€/1 HA.

V roku 2023 sa bude voliť na valnom zhromaždení výbor a v prípade, že máte záujem pracovať vo výbore, ozvite sa.

Záverom prajem v mene výboru všetkým urbárnikom zdravie, spokojnosť a pohodu v zbytku roka 2022.

Ing. Milan Kubinec